

Instytut Pamięci Narodowej - Gdańsk

<https://gdansk.ipn.gov.pl/pl2/aktualnosci/96906,Najstarsze-Polskie-Swieto-Narodowe-229-Rocznica-Konstytucji-3-Maja-Obchody-w-Gda.html>
04.05.2024, 16:00

Najstarsze Polskie Święto Narodowe - 229. Rocznica Konstytucji 3 Maja. Obchody w Gdańsku

W 1791 roku Rzeczypospolita Obojga Narodów znajdowała się w sytuacji dramatycznej. Trzech wielkich sąsiadów, Rosja, Prusy i Austria już od prawie 20 lat realizowały projekt całkowitej likwidacji Polski, poprzedzony wcześniejszym wieloletnim wrogim działaniem przeciw Polsce na bardzo wielu polach. Cele były czysto imperialne, podbój nowych ziem, zniewolenie jej mieszkańców, ostatecznie depolonizacja, czyli germanizacja i rusyfikacja.

Z takim samym działaniem, w wykonaniu hitlerowskich Niemiec i bolszewickiej Rosji Lenina i Stalina, zetknie się Polska w XX wieku, gdy uda jej się wybić w 1918 roku na niepodległość. Jednak tak w 1791 roku, jak i później już w niewoli, czy w zagrożeniu nią, ujawniały się w Polsce środowiska niepodległościowe, dążące do ratowania i obrony państwa. **Stała się Konstytucja 3 maja takim pięknym symbolem dążenia do takiej naprawy państwa**, aby przetrwało, ocaliło suwerenność, było sprawne, silne i zamożne. Już w XIX wieku ogromnie utrwalił się swoisty piękny, w części wręcz mit trzeciomajowy, będący jednak zarazem oczywistym, całkowicie realnym oczekiwaniem na prawdziwe wybić się na pełną niepodległość a zarazem na to, aby ta wolna, niepodległa, wymarzona Polska nie była 'byle jaka', ale silna, zamożna, szczęśliwa, sprawiedliwa. Obchodzenie rocznicy majowej konstytucji na różne sposoby utrudniali zaborcy aż po kres swoich stabilnych rządów.

Sytuacja zmieniła się po 1914 roku, gdy między zbrodniczymi rozbiornymi wybuchła okrutna wojna, której znaczna część działań ogromnie wyniszczała (także ludnościowo z wielomilionowymi stratami bezpowrotnymi!) ziemie polskie. Zaborcy zaczęli szukać pewnego poparcia wśród Polaków, co ułatwiło w 1916 roku obchody święta na ogromną skalę. Zdobyta wówczas przez Niemców na Rosji stolica Polski Warszawa stała się miejscem ogromnych obchodów. 3 maja 1916 roku zorganizowano je zresztą także w wielu innych polskich miastach, lub polskich skupiskach w świecie, nawet w USA. Wielkie znaczenie miało też wielkie wsparcie Kościoła katolickiego, gdyż dzień 3 maja stał się też dniem Święta Maryjnego - Święto NMP Królowej Polski, które nawiązywało do wielkiej tragedii z XVII wieku, pod wieloma względami równie strasznej jak czas zaborów czy tragedii XX wieku, czyli do najazdu szwedzkiego i sławetnej obrony Jasnej Góry w 1655 roku oraz Ślubów jasnogórskich króla Jana Kazimierza z 1 kwietnia 1656 roku. Święto zatwierdził oficjalnie w 1920 roku Ojciec Święty Benedykt XV. Tradycja ta przetrwała i mimo II wojny oraz czasów zniewolenia komunistycznego, gdy była zakazywana, trwa nadal. Przypomnijmy, że od 1919 roku było już Świętem Narodowym zatwierdzonym przez Sejm, a w 1990 roku zostało w pełni przywrócone.

Tradycyjnie w dzień 3 maja odbywają się uroczyste nabożeństwa oraz uroczystości pod najważniejszymi pomnikami. Także na terenie naszego oddziału odbyły się – pomimo ogromnych utrudnień spowodowanych epidemią – okolicznościowe uroczystości. Z zachowaniem wszelkich zasad ostrożności, w tym w obowiązkowych maseczkach składano kwiaty pod ważnymi pomnikami, m.in. pod Pomnikiem Świętego Jana Pawła II oraz Prezydenta Ronalda Reagana w jelitkowskim Parku Reagana w Gdańsku oraz pod pomnikami Marszałka Piłsudskiego w Gdańsku, Gdyni i Toruniu.

Z okazji tegorocznej, 229. Rocznicy Konstytucji 3 Maja kwiaty w imieniu Instytutu Pamięci Narodowej złożył **prof. Mirosław Golon**, dyrektor oddziału w Gdańsku. Wiązanki kwiatów spoczęły pod gdańskimi pomnikami: Marszałka Józefa Piłsudskiego, Anny Walentynowicz oraz pod pomnikiem Ojca Świętego Jana Pawła II i Prezydenta Ronalda Reagana; ponadto pod pomnikiem Marszałka Józefa Piłsudskiego w Gdyni.

